

Stelselwijziging Jeugd

Factsheet
Nieuw basispakket
Jeugdgezondheidszorg

2023001012

Nieuw basispakket Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Per 1 januari 2015 is het nieuwe basispakket Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van kracht via een aanpassing van het Besluit publieke gezondheid. Doel van de vernieuwing is het basispakket te moderniseren op grond van nieuwe wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke ontwikkelingen, en beter te laten aansluiten op de Stelselwijziging Jeugd.

De JGZ draagt bij aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen in Nederland. Gemeenten zijn er voor verantwoordelijk dat het nieuwe basispakket beschikbaar is en actief wordt aangeboden aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar. Zij geven de uitvoering samen met de JGZ-organisaties vorm. Deze factsheet geeft kort aan wat het nieuwe basispakket inhoudt en wat er verandert.

De kern van het basispakket Jeugdgezondheidszorg:

- **systematisch volgen** van de lichamelijke, psychosociale en cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren;
- **beoordelen van de ontwikkeling** in relatie tot de sociale, pedagogische en fysieke omgeving van de kinderen en jongeren en het gezin waarin ze opgroeien;
- **tijdig signaleren van problemen en vroegtijdig opsporen van specifieke stoornissen;**
- **geven van preventieve voorlichting, advies, instructie en begeleiding**, individueel of in groepen, gericht op het versterken van de eigen kracht van ouders en jongeren. De onderwerpen waarop de voorlichting en het advies zijn gericht staan beschreven in het besluit (artikel 6). Er zijn onderwerpen toegevoegd zoals overgewicht, kindermishandeling (waaronder vrouwelijke genitale verminking en *shaken baby syndroom*), internetgebruik en gameverslaving;
- **ontzorgen en normaliseren** door het geven van voorlichting, advies en ondersteuning of door het voeren van enkele gesprekken om ouders en jongeren te ondersteunen en gerust te stellen, indien nodig;
- **beoordelen of extra ondersteuning, hulp of zorg nodig is en direct de juiste zorg of hulp erbij halen;**
- **samenwerken** met professionals uit onderwijs, voorschoolse voorzieningen, jeugdhulp, verloskundigen, kraamzorg, huisartsen en andere curatieve zorgverleners, buurtteams en andere relevante partijen. Dit is zowel van belang voor het signaleren als voor het kunnen bieden van goede en snelle zorg en ondersteuning.
- **adviseren** van gemeenten en scholen over collectieve maatregelen/activiteiten op basis van analyse van verkregen gegevens.

Wat verandert er?

- Het nieuwe basispakket geeft aan welke activiteiten beschikbaar moeten zijn voor alle kinderen en jongeren. In het nieuwe basispakket vervalt het onderscheid tussen het uniform deel en het maatwerkdeel;
- Het uitgangspunt is dat bij iedere activiteit gekeken moet worden naar de specifieke omstandigheden van de jeugdige en zijn gezin/omgeving. Bij alle activiteiten is het van belang om te beoordelen in welke vorm ze moeten worden aangeboden. Dat is geen afweging die de gemeente kan maken, maar dat is een professionele afweging die door de jeugdarts of jeugd-verpleegkundige gemaakt wordt in overleg met de jongere en/of zijn ouders;
- De onderdelen van het maatwerk zijn niet verdwenen, maar zijn opgenomen in het Besluit publieke gezondheid of in de Jeugdwet. Ze zijn als volgt verdeeld:
 - het geven van voorlichting, advies, instructie en begeleiding is opgenomen in het basispakket;
 - het adviseren over collectieve maatregelen is opgenomen in het basispakket;
 - het uitvoeren van specifieke programma's of (groeps) activiteiten na signalering van risico's of problemen is geen onderdeel van het basispakket. Deze programma's en activiteiten vallen deels onder preventie op basis van de Jeugdwet. Het gaat bijvoorbeeld om programma's als Voorzorg en M@Zl en opvoedcursussen. Groepsactiviteiten gericht op gezondheidsbevordering blijven onderdeel van de Wet publieke gezondheid.
- Het contactmoment voor adolescenten is toegevoegd als taak aan het basispakket Jeugdgezondheidszorg. Er is een structureel aanbod beschikbaar voor jongeren vanaf 14 jaar. Hierbij moeten in elk geval activiteiten beschikbaar zijn, gericht op gezond gewicht, roken, gebruik van alcohol en drugs, veilig vrijen, sport en bewegen, internetgebruik en gameverslaving, weerbaarheid, depressie en schoolziekteverzuim;
- De leeftijdsgrens van de JGZ wordt gesteld op 0-18 jaar, zodat deze gelijk loopt met die van jeugdhulp. Dit is ook voor de JGZ geregeld in de Jeugdwet (artikel 11.8) en gaat per 1 januari 2015 in.

Relatie Jeugdgezondheidszorg - Jeugdhulp

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van zowel de jeugdgezondheidszorg als voor preventie en jeugdhulp op basis van de Jeugdwet. De taken sluiten als volgt op elkaar aan:

- De JGZ signaleert en geeft voorlichting, advies, instructie en begeleiding. Hiermee kan de eigen kracht van kinderen, jongeren en ouders worden versterkt en (indien mogelijk) kunnen ervaren problemen worden genormaliseerd. Preventie en lichte ondersteuning kunnen zwaardere hulp mogelijk voorkomen;
- Na signaleren van een (risico)situatie of probleem vindt zo nodig ondersteuning plaats vanuit de preventieve activiteiten op grond van de Jeugdwet. Dit kan bijvoorbeeld door het inzetten van specifieke programma's of (groeps)activiteiten, zoals Voorzorg, M@zl en opvoedcursussen. De gemeente bepaalt wie deze programma's uitvoert. Als hiervoor specifieke JGZ-deskundigheid vereist is, worden deze activiteiten uitgevoerd door de JGZ. De specifieke deskundigheid van de JGZ is een combinatie van kennis en expertise op het gebied van gezondheid, ontwikkeling en opvoeding. Als deze specifieke expertise niet nodig is, kunnen gemeenten deze activiteiten ook laten uitvoeren door andere partijen. Door de JGZ-professionals deze activiteiten te laten uitvoeren, kan optimaal gebruik worden gemaakt van de bekendheid en expertise van de JGZ. Dit heeft tevens als voordeel dat ouders, kinderen en jongeren niet verwezen hoeven worden naar andere zorgverleners.
- In de Jeugdwet is opgenomen dat onder andere de jeugdarts rechtstreeks kan verwijzen naar jeugdhulp.

De jeugdgezondheidszorg (JGZ)

- ziet vrijwel alle kinderen;
- is aanwezig in buurten en op scholen;
- geeft effectieve preventieve voorlichting, advies en ondersteuning;
- signaleert eventuele problemen tijdig;
- is een belangrijke samenwerkingspartner;
- is een schakel tussen zorg en welzijn;
- speelt een rol in de toegang tot jeugdhulp;
- heeft zicht op (gezondheids-)problemen in een buurt en op scholen;
- schakelt snel de juiste hulp in;
- geeft advies met betrekking tot gezondheidsbeleid.

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

www.voordejeugd.nl

December 2014